

Kamila Basta, Marta Curyło, Aleksandra Heleniak, Jarosław Maćkula

Studenckie Koło Naukowe Gospodarki i Administracji Publicznej
„Pro Futuro” Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

**WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
W OPINII JELENIOGÓRSKICH PRZEDSIĘBIORSTW
– WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH Z 2007 R.
NA TLE SONDAŻU Z 2005 R.**

1. Wstęp

Niniejszy artykuł został opracowany przez członków Studenckiego Koła Naukowego „Pro Futuro” działającego przy Katedrze Gospodarki Regionalnej Akademii Ekonomicznej w Jeleniej Górze i jest syntetycznym podsumowaniem badań ankietowych przeprowadzonych wśród jeleniogórskich podmiotów gospodarczych. Zasadniczą ideą sondażu była diagnoza i ocena obecnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, a także uchwycenie zachodzących zmian w lokalnym klimacie gospodarczym. Za podstawę odniesienia przyjęto rezultaty badań z 2005 r. opublikowane w artykule studentów Wydziału Gospodarki Regionalnej i Turystyki [Gargulińska i in. 2006, s. 472-483]. W badanych latach (2005, 2007) posłużono się identyczną ankietą, by spełnić elementarny warunek porównywalności, tj. konfrontację opinii podmiotów gospodarczych sprzed dwóch lat z obecnymi.

2. Warunki prowadzenia działalności gospodarczej – ujęcie literaturowe

Znajomość lokalnych uwarunkowań gospodarczych wydaje się niezbędna tak w przypadku podmiotów prowadzących, jak i zamierzających rozpocząć swoją działalność gospodarczą. Trzeba poznać walory popytu lokalnego, tj. jego wielkość i strukturę, wa-

lory zasobów wykorzystywanych i potencjalnych, tj. zasobów pracy i ich jakości, zagospodarowanie infrastrukturalne, istniejące i potencjalne zasoby surowców, walory środowiska przyrodniczego itp., bowiem bez znajomości lokalnych warunków gospodarowania nie można precyzyjnie zaadresować oferty lokalizacyjnej do odpowiednich inwestorów, a także trudno liczyć na skuteczne stymulowanie rozwoju gospodarki lokalnej. Każda firma do prowadzenia swojej działalności gospodarczej potrzebuje odpowiedniego terenu wyposażonego w niezbędną infrastrukturę, pracowników o odpowiednich umiejętnościach i kwalifikacjach, kapitału trwałego w postaci maszyn i urządzeń oraz infrastruktury wewnętrznej, kapitału finansowego (pożądana dostępność banków i instytucji finansowych), surowców, materiałów, energii itd. [Samorząd...2000, s. 33].

Klimat gospodarczy zdaje się przesądzać o lokalizacji firm i ich inwestycji. Od atmosfery biznesu zależy, czy przedsiębiorstwa będą kontynuować rozwój w dotychczasowym miejscu, czy też przeniosą się gdzie indziej. Trzeba jednak zauważyć, że stan lokalnego klimatu gospodarczego kształtuje wiele czynników. Wśród nich można wymienić m.in. lokalne podatki, przepisy uchwalane przez władze miejskie, plan zagospodarowania przestrzennego, jakość infrastruktury, pomoc władz miejskich bądź gminnych dla rozwijających się firm oraz jakość współdziałania i współpracy władz ze środowiskiem przedsiębiorców, w tym procedury wydawania zezwoleń i koncesji [Berman 2000, s. 11], a także tym podobne elementy składające się w sumie na lokalne warunki prowadzenia działalności gospodarczej.

3. Badania ankietowe – kryteria i przedmiot oceny

Ankieta zgodnie z wymogami literaturowymi zawierała w swojej treści:

- „informację o instytucji prowadzącej badanie,
- informację o celu badania,
- instrukcje dotyczące sposobu odpowiadania na pytania,
- pytania, które można podzielić na pytania dotyczące badanego zagadnienia i pytania dotyczące cech respondenta („metryczka”),
- dodatkowe wyjaśnienia (podziękowanie za wypełnienie ankiety, zapewnienie o poufności zebranych informacji)” [Ostasiewicz 2004, s. 215].

W metryczce respondenta zróżnicowano próbę statystyczną według formy własności, formy organizacyjno-prawnej, rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (PKD¹) oraz liczby zatrudnionych pracowników.

Pytania dotyczące badanego zagadnienia miały formę zamkniętą i wiązały się z oceną czynników kształtujących lokalne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Czynniki te usystematyzowano w 6 grupach, wyodrębniając: warunki naturalne, infrastrukturę techniczną, lokalny rynek pracy, lokalną politykę gospodarczą, lokalny rynek nieruchomości oraz instytucjonalne otoczenie biznesu. Każdy z elementów (czynników) składających się na wymienione obszary respondenci

¹ Polska Klasyfikacja Działalności.

oceniali w skali od 0 do 5, a kolejne cyfry oznaczały: 0 – element neutralny (bez wpływu na warunki prowadzenia działalności gospodarczej), 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – zadowolająco, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze.

Pytania ankietowe dotyczyły również problemów i perspektyw rozwojowych przedsiębiorstw. Określenie perspektyw rozwojowych następowało przez wybór jednej z alternatywnych odpowiedzi (rozwój dynamiczny lub umiarkowany, stagnacja, upadłość/likwidacja), zaś identyfikacja problemów następowała przez wymienienie trzech najistotniejszych ograniczeń w zakresie warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

4. Charakterystyka badanej próby statystycznej

Próbę statystyczną utworzyło 201 losowo dobranych jednostek gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy miejskiej Jelenia Góra. Ankietyowane podmioty funkcjonują w sektorze zarówno publicznym (7,0%), jak i w prywatnym (93%). Ich rozkład niemalże pokrywa się ze strukturą populacji generalnej, gdzie sektor publiczny grupuje 6% ogółu jednostek gospodarczych, natomiast prywatny – 94%.

Klasyfikacja jednostek gospodarczych według sekcji PKD pogłębia analizę porównawczą zbiorowości próbnej i generalnej (tab. 1).

Tabela 1. Próba statystyczna na tle jeleniogórskich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD

Sekcje PKD	Populacja generalna		Próba statystyczna	
	liczba	%	liczba	%
A	87	0,7	1	0,5
B	3	0,0	0	0,0
C	2	0,0	0	0,0
D	870	7,4	3	1,5
E	21	0,2	2	1,0
F	994	8,4	7	3,5
G	3602	30,6	128	63,7
H	401	3,4	17	8,5
I	673	5,7	0	0,0
J	473	4,0	5	2,5
K	2837	24,1	4	2,0
L	29	0,2	4	2,0
M	297	2,5	7	3,5
N	554	4,7	3	1,5
O	932	7,9	20	10,0
P	0	0,0	0	0,0
Q	0	0,0	0	0,0
Razem	11 775	100	201	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych oraz Banku Danych Regionalnych.

W próbie statystycznej wyraźnie dominują podmioty zarejestrowane w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego). Ich łączny udział kształtuje się na poziomie 63,7%. Kolejne grupy o znacznie niższym udziale lokują się w sekcji O (pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna) – 10% oraz H (hotele i restauracje) – 8,5%. Odsetek wymienionych grup w zbiorowości generalnej kształtuje się odpowiednio na poziomie 30,6, 7,9 i 3,4%. Istniejące rozbieżności potwierdza także sekcja K (obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej) mająca 24,1% udział w zbiorowości generalnej i reprezentowana zaledwie przez 2% podmiotów objętych badaniem.

Charakterystykę próby statystycznej dopełnia jej podział z wykorzystaniem kryteriów formy organizacyjno-prawnej (tab. 2) i liczby zatrudnionych pracowników.

Tabela 2. Formy organizacyjno-prawne jeleniogórskich respondentów

Forma organizacyjno-prawna	Liczba	Procent
Przedsiębiorstwo jednoosobowe	136	67,7
Spółka cywilna	24	11,9
Spółka jawna	1	0,5
Spółka komandytowa		0,0
Spółka partnerska	1	0,5
Spółka komandytowo-akcyjna		0,0
Spółka z o.o.	16	8,0
Spółka akcyjna	8	4,0
Przedsiębiorstwo państwowe	4	2,0
Spółdzielnia	4	2,0
Jednostka, zakład budżetowy	7	3,5
Razem	201	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

W strukturze podmiotów objętych badaniem przeważają przedsiębiorstwa jednoosobowe (67,7%). Na drugim miejscu plasują się spółki cywilne z blisko 12% udziałem, a w dalszej kolejności – spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (8%). Pozostałe formy organizacyjno-prawne grupują 12,4% ankietowanych jednostek. Wśród badanych podmiotów najliczniejszą rzeszę stanowią jednostki małe (zatrudnienie z przedziału od 1 do 50 osób), które wypełniają 94% próby statystycznej. Przedsiębiorstwa średnie (zatrudnienie 51-100 osób) i duże (zatrudnienie powyżej 100 osób) zaznaczają swoją obecność w badaniach 6% udziałem.

Ukształtowanie reprezentatywnej próby statystycznej wiąże się ze spełnieniem dwóch formalnych postulatów. Pierwszy z nich zakłada, że prawdopodobieństwo znalezienia się każdego podmiotu w próbie jest większe od zera, natomiast drugi przyjmuje, że próba jest dostatecznie liczna [Ostasiewicz, Rusnak, Siedlecka 2001, s. 12]. Zbiorowość objęta badaniem stanowi 1,7% ogółu jeleniogórskich jednostek gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON i wydaje się dostatecznie liczna². Jej losowy dobór spełnia drugi z postulatów. Powstają jednak pewne rozbieżności między strukturą populacji próbnej i generalnej. Są one niemal niezauważalne, gdy porównuje się analizowane zbiorowości pod względem formy własności. O wiele istotniejsze różnice występują w zakresie rodzaju prowadzonej działalności (PKD). Odnotowane odchylenia obniżają walory próby statystycznej, ale nie wydają się przekreślać możliwości przynajmniej przybliżonej ekstrapolacji opinii badanych na całą zbiorowość.

5. Warunki prowadzenia działalności gospodarczej – wyniki badań ankietowych

Ankiety otwierają pytania diagnozujące wpływ stanu środowiska naturalnego, warunków klimatycznych oraz położenia i zasobów naturalnych gminy na lokalne możliwości prowadzenia działalności gospodarczej (tab. 3). Wśród czynników określających warunki naturalne respondenci najwyżej ocenili położenie gminy (79,1% ocen pozytywnych, tj. z przedziału od 3 do 5), które najczęściej było uznawane za zadowalające (36,8%) bądź dobre (33,3%). Podobne opinie były formułowane pod adresem warunków klimatycznych (oceny: pozytywne – 64,7%, zadowalające – 33,8%, dobre – 26,4%). Pozostałe czynniki pozytywnie postrzega mniej niż 50% ogółu badanych, a wielu spośród nich uważa, że nie mają one wpływu na warunki gospodarowania (od 38,3 do 47,3%).

Tabela 3. Warunki naturalne w ocenie jeleniogórskich jednostek gospodarczych w latach 2005 i 2007

Przedmiot oceny	Rozkład ocen respondentów – 2007 r.						Średnia ocen ³	
	0	1	2	3	4	5	2007	2005
Położenie gminy	14,4%	1,5%	5,0%	36,8%	33,3%	9,0%	3,5	3,7
Zasoby naturalne gminy	47,3%	2,5%	7,5%	22,9%	14,4%	5,5%	3,2	3,5
Stan środowiska naturalnego	38,3%	2,5%	9,5%	30,8%	15,9%	3,0%	3,1	3,1
Warunki klimatyczne	26,9%	3,0%	5,5%	33,8%	26,4%	4,5%	3,3	3,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych⁴.

² „pojęcie próby dostatecznie licznej jest pojęciem umownym. Często oznacza to próbę o bardzo umiarkowanej liczności” [Ostasiewicz, Rusnak, Siedlecka 2001, s. 12].

³ Średnia arytmetyczna z ocen respondentów z przedziału od 1 do 5.

⁴ Dane za rok 2005 w tab. 3-7 [Gargulińska i in. 2006, s. 477-480].

Analiza porównawcza w czasie (2007 r. i 2005 r.) średnich arytmetycznych z ocen respondentów ukazuje, że czynniki opisujące wpływ warunków naturalnych na lokalny klimat biznesu uzyskały nieco niższe lub takie same noty jak w okresie bazowym.

Elementy infrastruktury technicznej (usługi telekomunikacyjne, system dostaw elektroenergetycznych, system wodno-kanalizacyjny, system dostaw gazu sieciowego, infrastruktura drogowa) zdaniem ankietowanych tworzą przyjazną atmosferę gospodarczą (tab. 4). Ich pozytywny obraz dokumentuje znacząca przewaga ocen z przedziału od 3 do 5 (od 69,2 do 87,1%), a także odsetek opinii dobrych (ok. $\frac{2}{5}$). Negatywne oceny (od 1 do 2) są rzadkością (od 4 do 12,4%), z wyjątkiem infrastruktury drogowej. W tym przypadku, podobnie jak w badaniach z 2005 r., notuje się najniższą średnią ocen (2,5).

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w ocenie jeleniogórskich jednostek gospodarczych w latach 2005 i 2007

Przedmiot oceny	Rozkład ocen respondentów – 2007 r.						Średnia ocen	
	0	1	2	3	4	5	2007	2005
Usługi telekomunikacyjne	5,5%	5,0%	5,5%	35,8%	41,8%	6,5%	3,4	3,9
System dostaw elektroenergetycznych	3,5%	1,5%	8,0%	29,4%	46,8%	10,9%	3,6	3,9
System wodno-kanalizacyjny	7,0%	2,0%	10,4%	31,3%	42,8%	6,5%	3,4	3,5
System dostaw gazu sieciowego	26,9%	0,5%	3,5%	26,9%	36,8%	5,5%	3,6	3,7
Infrastruktura drogowa	6,0%	18,4%	29,4%	25,4%	19,4%	1,5%	2,5	2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Bieżące walory infrastruktury technicznej (2007 r.) są dostrzegane rzadziej niż w okresie bazowym (2005 r.). Świadczą o tym niższe średnie arytmetyczne z ocen respondentów, których odchylenia zamykają się w przedziale od $-0,1$ do $-0,5$.

Lokalny rynek pracy zgodnie z przyjętą strukturą ankiety charakteryzują takie czynniki, jak: podaż siły roboczej, kwalifikacje siły roboczej, działalność związków zawodowych oraz działania restrukturyzujące ten rynek (tab. 5). Ich stan nie wydaje się zgodny z oczekiwaniami respondentów. Suma ocen pozytywnych (3, 4, 5) przewyższa 50% jedynie w przypadku kwalifikacji i podaży siły roboczej. Wszystkie czynniki są negatywnie postrzegane (oceny 1 i 2) przynajmniej przez $\frac{1}{4}$ zbiorowości objętej badaniem, przy czym dominują oceny złe (2). Wyjątkiem od takiego rozkładu odpowiedzi są działania związków zawodowych, które zdaniem większości ankietowanych (74,6%) nie mają wpływu na warunki prowadzenia działalności gospodarczej.

Opinie dotyczące lokalnego rynku pracy uległy istotnym zmianom w dwóch ostatnich latach. Najistotniejsze komponenty tego rynku, tj. podaż i kwalifikacje siły roboczej, odnotowały znaczne spadki średnich ocen (tab. 5).

Tabela 5. Lokalny rynek pracy w ocenie jeleniogórskich jednostek gospodarczych w latach 2005 i 2007

Przedmiot oceny	Rozkład ocen respondentów – 2007 r.						Średnia ocen	
	0	1	2	3	4	5	2007	2005
Podaż siły roboczej	14,9%	8,0%	25,4%	31,8%	17,4%	2,5%	2,8	3,6
Kwalifikacje siły roboczej	15,9%	5,5%	21,9%	35,3%	18,9%	2,5%	2,9	3,3
Działania restrukturyzujące lokalny rynek pracy	39,3%	6,5%	24,4%	25,9%	4,0%	0,0%	2,5	2,4
Działalność związków zawodowych	74,6%	3,5%	10,9%	8,5%	2,5%	0,0%	2,4	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Miejscowe środowisko biznesu dość krytycznie ocenia lokalną politykę gospodarczą (tab. 6). Żaden z elementów poddanych opinii (działalność urzędu gminy, promocja gospodarcza gminy, lokalny system podatkowy, wysokość opłat za usługi komunalne, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego), z wyjątkiem działalności urzędu gminy, nie zgromadził przynajmniej 50% pozytywnych stopni (3, 4, 5). Najniższe noty przypisano lokalnemu systemowi podatkowemu. Jego słabość dostrzega 57,7% ankietowanych, wydając oceny złe (41,3%) lub bardzo złe (16,4%). Znaczny odsetek negatywnych uwag dotyczy również wysokości opłat za usługi komunalne (oceny złe – 36,3%, bardzo złe – 12,9%). Co ciekawe, ponad ²/₅ respondentów uważa, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie ma wpływu na lokalne uwarunkowania prowadzenia biznesu.

Tabela 6. Lokalna polityka gospodarcza w ocenie jeleniogórskich jednostek gospodarczych w latach 2005 i 2007

Przedmiot oceny	Rozkład ocen respondentów – 2007 r.						Średnia ocen	
	0	1	2	3	4	5	2007	2005
Działalność urzędu gminy	17,4%	7,5%	20,4%	43,3%	10,9%	0,5%	2,7	2,6
Promocja gospodarcza gminy	19,9%	6,0%	25,4%	39,8%	9,0%	0,0%	2,6	2,5
Lokalny system podatkowy	10,4%	16,4%	41,3%	28,9%	2,5%	0,5%	2,2	2,4
Wysokość opłat za usługi komunalne	6,0%	12,9%	36,3%	38,8%	5,5%	0,5%	2,4	2,3
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	44,3%	9,0%	19,9%	18,9%	7,5%	0,5%	2,5	2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Pejoratywny obraz lokalnej polityki gospodarczej zdają się potwierdzać uśrednione oceny poszczególnych czynników. Ich przedział (od 2,2 do 2,7) w zasadzie nie uległ zmianie od roku 2005.

Lokalny rynek nieruchomości określa ramy ewentualnych decyzji lokalizacyjnych przedsiębiorstw. Możliwość alokacji lub zmiany miejsca prowadzenia działalności gospodarczej warunkują takie czynniki, jak: dostępność zakupu lub dzierżawy gruntów, stopień ich uzbrojenia, dostępność zakupu, najmu lub dzierżawy lokali użytkowych oraz związane z tym koszty (tab. 7). Większym zainteresowaniem respondentów cieszą się lokale użytkowe przeznaczone pod działalność gospodarczą. W odniesieniu do tych nieruchomości oceny pozytywne lub negatywne formułuje ponad 80% ankietowanych. W przypadku gruntów przynajmniej $\frac{1}{3}$ ogółu badanych stwierdza, że nie mają one wpływu na warunki gospodarcze. Analizując rozkład ocen wyodrębnionych czynników, wyraźnie widać przewagę ocen pozytywnych (3, 4, 5) nad negatywnymi (1, 2). Te pierwsze grupują od 38,3 do 63,2% ogółu opinii z przewagą ocen zadowolających (ok. $\frac{1}{3}$), zaś drugie – od 18,9 do 34,3% wszystkich wypowiedzi z dominacją ocen złych. Zaprezentowane wyniki badań nie dotyczą kosztów zakupu i dzierżawy nieruchomości, w odniesieniu do których prawie 50% badanych jednostek formułuje ocenę złą lub bardzo złą.

Tabela 7. Lokalny rynek nieruchomości w ocenie jeleniogórskich jednostek gospodarczych w latach 2005 i 2007

Przedmiot oceny	Rozkład ocen respondentów – 2007 r.						Średnia ocen	
	0	1	2	3	4	5	2007	2005
Dostępność zakupu gruntów	36,3%	8,0%	17,4%	27,9%	10,0%	0,5%	2,6	3,1
Możliwość dzierżawy gruntów	33,3%	4,5%	14,4%	28,9%	17,9%	1,0%	2,9	3,0
Stopień uzbrojenia gruntów	34,8%	5,5%	14,4%	30,8%	12,4%	2,0%	2,9	3,1
Dostępność zakupu lokali użytkowych	17,9%	12,4%	21,9%	33,3%	13,9%	0,5%	2,6	3,0
Możliwość najmu lub dzierżawy lokali użytkowych	12,9%	6,5%	17,4%	35,8%	16,9%	10,4%	3,1	3,0
Koszty zakupu i dzierżawy	11,9%	22,4%	26,9%	33,3%	5,5%	0,0%	2,2	2,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Przedstawione opinie na temat lokalnego rynku nieruchomości nie uległy zasadniczym zmianom w latach 2005-2007 z wyjątkiem dostępności zakupu gruntów i lokali użytkowych. Średnia ocena wymienionych czynników obniżyła się odpowiednio o 0,5 i 0,4.

Instytucjonalne otoczenie biznesu jest naturalnym zapleczem każdej działalności gospodarczej. Środowisko to zgodnie z treścią ankiety wypełniają instytucje wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości świadczące usługi finansowe, prawne i reklamowe, a także miejscowy urząd skarbowy (tab. 8). W opinii respondentów pozytywny wizerunek mają przedsiębiorstwa finansowe, prawne i reklamowe. Pogląd taki formułuje ok. $\frac{2}{3}$ badanych, zakreślając w ankiecie ocenę zadowalającą (od 33,3 do 43,3%) bądź dobrą (od 24,9 do 31,8%). Inaczej rzecz się przedstawia w przypadku działalności urzędu skarbowego oraz instytucji i instrumentów rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Czynniki te pozytywnie postrzega niespełna połowa zbiorowości objętej badaniem (48,3% ocen z przedziału od 3 do 5), a ich wady dostrzega w swoich opiniach (oceny złe lub bardzo złe) odpowiednio 42,3 i 24,4% ankietowanych, przy czym przeważają oceny złe (2).

Tabela 8. Instytucjonalne otoczenie biznesu w ocenie jeleniogórskich jednostek gospodarczych w latach 2005 i 2007

Przedmiot oceny	Rozkład ocen respondentów – 2007 r.						Średnia ocen	
	0	1	2	3	4	5	2007	2005
Usługi rynku finansowego	11,9%	7,0%	14,4%	34,8%	27,4%	4,5%	3,1	3,5
Usługi prawne	13,4%	6,5%	8,0%	43,3%	24,9%	4,0%	3,1	3,5
Działalność urzędu skarbowego	9,5%	10,4%	31,8%	33,8%	11,4%	3,0%	2,6	2,8
Instytucje i instrumenty rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	27,4%	4,0%	20,4%	38,3%	9,5%	0,5%	2,8	2,7
Usługi reklamowe	16,9%	3,0%	10,4%	33,3%	31,8%	4,5%	3,3	3,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Bieżący obraz instytucjonalnego otoczenia biznesu nie jest tak korzystny jak w roku 2005. Najwyższe spadki uśrednionych ocen dotyczą najlepiej postrzeganych elementów, tj. usług rynku finansowego, prawnego i reklamowego. Odchylenia te zamykają się w przedziale od $-0,3$ do $-0,4$.

6. Problemy i perspektywy rozwoju

Ankiety zamykają pytania identyfikujące problemy i perspektywy rozwojowe lokalnych przedsiębiorstw. Każdy z badanych podmiotów mógł wskazać na trzy, najistotniejsze jego zdaniem problemy, z jakimi zmagają się lokalni przedsiębiorcy. Najczęściej wymieniano:

1. Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, a szczególnie:

- nadmierne obciążenia podatkowe,
 - wygórowane składki na ubezpieczenia społeczne,
 - znaczne koszty zakupu, dzierżawy lub najmu lokali,
 - ograniczony dostęp do usług kredytowych.
2. Konkurencję, a w tym:
- nieuczciwą grę rynkową,
 - dużą liczbę supermarketów,
 - mnogość podmiotów współtworzących rynek.
3. Problemy z pozyskaniem pracowników, a przede wszystkim:
- brak wykwalifikowanej kadry,
 - emigrację ludności,
 - starzejące się społeczeństwo.
4. Nieprzychylnie działania władz lokalnych, a w tym:
- biurokrację,
 - skomplikowane procedury urzędowe,
 - słabą promocję gminy.
5. Złą infrastrukturę drogową.

Zestawione problemy częściowo pokrywają się z tymi, na które wskazano w roku 2005. Wtedy za najistotniejsze z nich uznano: wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, nieprzychylnie działania władz lokalnych, nieuczciwą konkurencję. Występują jednak zasadnicze różnice: w roku 2005 jednym z podstawowych problemów było wysokie bezrobocie, natomiast obecnie respondenci narzekają na brak wykwalifikowanego personelu. Z bieżącego zbioru problemów zniknęła postępująca pauperyzacja społeczeństwa.

Ostatnie pytanie ankiety brzmiało: jak firma ocenia swoje perspektywy rozwojowe? Respondent mógł wybrać jedną z alternatywnych odpowiedzi: rozwój dynamiczny, umiarkowany, stagnacja lub upadłość/likwidacja. Zdecydowana większość badanych wskazała na rozwój umiarkowany (51,2%) bądź dynamiczny (20,9%). Dalsze 24,9% ankietowanych przewiduje stagnację. Negatywny obraz przyszłości (opuszczenie rynku – likwidacja lub upadłość) konstruuje 2% podmiotów objętych badaniem. Dwa podmioty nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie. Uzyskany rozkład odpowiedzi nie odbiega znacznie od sytuacji z roku 2005.

7. Podsumowanie

Atuty i słabości lokalnego klimatu biznesu zdają się właściwym podsumowaniem przeprowadzonych badań ankietowych. Ich poszukiwanie oparto na kryteriach z roku 2005, przyjmując umownie, że „atutem są te elementy otoczenia firmy, które:

- uzyskały średnią ocen respondentów nie niższą niż 3,5,
- grupowały ponad 50% ankietowanych w przedziale ocen od 4 do 5.

Do słabych stron zaliczono elementy:

- o średniej ocen respondentów równej lub niższej niż 2,5,
- oceniane przez większość respondentów (ponad 50%) w skali od 1 do 2” [Gargulińska i in. 2006, s. 482].

Pozytywne i negatywne strony lokalnych uwarunkowań gospodarczych w latach 2005 i 2007 przedstawia tab. 9.

Tabela 9. Atuty i słabości w zakresie jeleniogórskich warunków prowadzenia działalności gospodarczej w 2007 r. na tle roku 2005

Atuty		Słabości	
2005	2007	2005	2007
Usługi telekomunikacyjne	–	lokalny system podatkowy	
System wodno-kanalizacyjny	–	wysokość opłat za usługi komunalne	–
System dostaw gazu sieciowego		koszty zakupu lub dzierżawy gruntów i lokali	–
System dostaw elektroenergetycznych		–	–
Położenie gminy	–	–	–
Podaż siły roboczej	–	–	–
Usługi rynku finansowego	–	–	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych oraz [Gargulińska i in. 2006, s. 482].

Lista atutów, jak wynika z analizy sporządzonego zestawienia, znacznie zubożała wraz z nieznacznym zawężeniem zbioru słabości, co można tłumaczyć pogorszeniem warunków gospodarowania w Jeleniej Górze.

Literatura

- Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.
- Berman N.L., *Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego*, Warszawa 2000.
- Gargulińska M. i in., *Warunki prowadzenia działalności gospodarczej w opinii jeleniogórskich podmiotów gospodarczych – wyniki badań ankietowych*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. D. Strahl, AE, Wrocław 2006.
- Mielecka-Kubień Z., *Problemy badań sondażowych*, [w:] *Ocena i analiza jakości życia*, red. W. Ostasiewicz, AE, Wrocław 2004.
- Ostasiewicz S., Rusnak Z., Siedlecka U., *Statystyka. Elementy teorii i zadania*, wyd. 4 poprawione, AE, Wrocław 2001.
- Samorząd terytorialny a rozwój lokalny*, red. M. Majchrzak, A. Zalewski, wyd. 1, SGH, Warszawa 2000.

CONDITIONS FOR CONDUCTING BUSINESS ACTIVITY ACCORDING TO BUSINESS ENTITIES IN JELENIA GÓRA – 2007 SURVEY RESULTS AGAINST 2005 SURVEY RESULTS

Summary

This paper is a report by Pro Futuro – Students' Scientific Group of Economy and Public Administration and it is a summary of surveys conducted among business entities in Jelenia Góra. The survey was aimed at identification and assessment of the conditions for business activity and recognition of progressing changes in the local business atmosphere between 2005 and 2007. Survey respondents expressed their opinions about technical infrastructure, natural conditions, local business policies, the local real estate market, the local labour market, the institutional business environment, as well as problems and perspectives for entrepreneurs. Against the 2005 survey results, the feedback seems to indicate that business activity conditions in Jelenia Góra have deteriorated.